

Bruxelles, 12.5.2021
COM(2021) 236 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**Orientări strategice pentru o acvacultură mai sustenabilă și mai competitivă în UE
pentru perioada 2021-2030**

{SWD(2021) 102 final}

1. NECESITATEA UNEI NOI STRATEGII A UE PENTRU ACVACULTURĂ

Pactul verde european și Strategia „De la fermă la consumator” subliniază potențialul alimentelor de origine marină obținute din acvacultură ca sursă de proteine pentru alimente și furaje cu o amprentă de carbon redusă, care joacă un rol important în construirea unui sistem alimentar sustenabil. De asemenea, Strategia „De la fermă la consumator” stabilește obiective specifice pentru acvacultură, în special reducerea vânzărilor de substanțe antimicrobiene¹ și o creștere semnificativă a acvaculturii ecologice².

Acvacultura creează locuri de muncă și oportunități de dezvoltare economică în comunitățile costiere și rurale ale UE. Acest sector poate contribui și la: decarbonizarea economiei; combaterea schimbărilor climatice și atenuarea impactului acestora; reducerea poluării; o mai bună conservare a ecosistemelor (în concordanță cu obiectivele strategiei în domeniul biodiversității și cu obiectivul ambițios de reducere a poluării la zero pentru un mediu fără substanțe toxice) și poate face parte dintr-o gestionare mai circulară a resurselor. Prin urmare, o abordare strategică și pe termen lung pentru creșterea durabilă a acvaculturii din UE este în prezent mai relevantă decât oricând. Această abordare ar trebui, de asemenea, să stabilească modalitățile de redresare a sectorului acvaculturii din UE în urma crizei provocate de pandemia de COVID-19 și să asigure sustenabilitatea și reziliența pe termen lung a acestuia.

În Regulamentul privind politica comună în domeniul pescuitului³ s-a solicitat deja o abordare strategică coordonată a UE pentru a sprijini creșterea sectorului acvaculturii din UE, asigurând, în același timp, sustenabilitatea sa economică, ecologică și socială. În pofida progreselor realizate datorită „metodei deschise de coordonare” prevăzute de regulamentul, precum și finanțării din partea UE, sectorul acvaculturii este încă departe de a-și atinge întregul potențial în ceea ce privește creșterea și satisfacerea cererii tot mai mari pentru alimente de origine marină mai sustenabile⁴. UE importă peste 70 % din alimentele de origine marină pe care le consumă⁵. În ansamblu, produsele de acvacultură (inclusiv importurile) reprezintă 25 % din consumul de alimente de origine marină din UE, în timp ce produsele de acvacultură din UE reprezintă doar 10 % din consumul UE. Acvacultura din UE reprezintă mai puțin de 2 % din producția din acvacultură la nivel mondial. Producția din acvacultură a UE rămâne foarte concentrată atât la nivelul statelor membre ale UE, cât și în ceea ce privește speciile de crescătorie, astfel încât există un potențial semnificativ pentru diversificare. În comparație cu acvacultura din alte țări, acvacultura din UE face obiectul unora dintre cele mai stricte

¹ Potrivit Strategiei „De la fermă la consumator”, Comisia „va lua măsuri de reducere cu 50 % a vânzărilor de substanțe antimicrobiene pentru animale de fermă și pentru acvacultură până în 2030”.

² Strategia „De la fermă la consumator” stabilește obiectivul de a avea „cel puțin 25 % din terenurile agricole ale UE [...] ocupate de agricultura ecologică până în 2030, precum și [...] o creștere semnificativă a acvaculturii ecologice”.

³ Regulamentul (UE) nr. 1380/2013.

⁴ O analiză detaliată cu privire la performanța economică a sectorului acvaculturii din UE, realizată de Comitetul științific, tehnic și economic pentru pescuit (CSTEP), poate fi consultată la adresa <https://stecf.jrc.ec.europa.eu/reports/economic>.

⁵ Dacă luăm în considerare exporturile de produse pescărești și de acvacultură din UE, conform raportului din 2020 privind piața de pește din UE al Observatorului Pieței Uniunii Europene pentru produse provenite din pescuit și din acvacultură (EUMOFA), rata de autoaprovizionare pentru produsele pescărești și de acvacultură a fost de aproximativ 42 % în 2018. Rata de autoaprovizionare este definită ca fiind capacitatea statelor membre ale UE de a satisface cererea din propria lor producție și poate fi calculată ca raportul dintre producția internă și consumul intern.

cerințe reglementare în materie de calitate, sănătate și mediu. Dar chiar și așa, acvacultura din UE poate în continuare să își îmbunătățească performanța de mediu și, prin urmare, să contribuie la obiectivele Pactului verde european și ale strategiilor conexe.

Prezenta comunicare revizuieste orientările strategice ale Comisiei pentru dezvoltarea sustenabilă a acvaculturii în UE, adoptate în 2013⁶. Aceste orientări au constituit pilonul principal al coordonării strategice a politicii în domeniul acvaculturii în UE. Până în 2015, pe baza acestor orientări, statele membre ale UE au adoptat planuri strategice naționale multianuale pentru acvacultură. Punerea în aplicare a acestor planuri strategice naționale multianuale a fost sprijinită prin schimbul de bune practici între statele membre ale UE facilitat de Comisie și prin finanțarea acordată în cadrul Fondului european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM) și al altor fonduri ale UE.

Comisia a invitat statele membre ale UE să își revizuiască planurile strategice naționale multianuale, luând în considerare consultările privind noile orientări stabilite în prezenta comunicare. Viitorul Fond european pentru afaceri maritime, pescuit și acvacultură⁷ (FEAMPA) va continua să ofere sprijin statelor membre ale UE pentru a contribui la punerea în aplicare a viziunii strategice pentru acest sector, astfel cum se reflectă în planurile strategice naționale multianuale și în programele lor operaționale, inclusiv prin acțiuni la nivel local⁸.

2. NOILE ORIENTĂRI STRATEGICE

Pactul verde european este noua strategie de creștere a UE și vizează stimularea economiei și crearea de locuri de muncă, accelerând, în același timp, tranziția verde într-un mod eficient din punct de vedere al costurilor. Orientările strategice stabilite în prezenta comunicare au scopul de a oferi o viziune comună statelor membre ale UE și tuturor părților interesate relevante pentru dezvoltarea în continuare a acvaculturii din UE într-un mod care să contribuie la această strategie de creștere. În special, prezentele orientări vizează să contribuie la construirea unui sector al acvaculturii în UE care: (i) este competitiv și rezilient; (ii) asigură aprovizionarea cu alimente nutritive și sănătoase; (iii) reduce dependența UE de importurile de alimente de origine marină; (iv) creează oportunități economice și locuri de muncă; și (v) devine o referință globală în materie de sustenabilitate. De asemenea, orientările ar trebui să ajute consumatorii din UE să facă alegeri în cunoștință de cauză în privința produselor de acvacultură sustenabile și să asigure condiții de concurență echitabile pentru produsele de acvacultură comercializate în UE. Mai mult, prezentele orientări ar trebui să contribuie la îndrumarea utilizării numeroaselor instrumente și fonduri disponibile pentru a susține acvacultura din UE, precum și pentru a sprijini punerea în aplicare a legislației UE aplicabile.

⁶ COM(2013)229 final din 29.4.2013.

⁷ Textul acordului politic referitor la propunerea de regulament privind FEAMPA este disponibil la următoarea adresă: https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/PECH/DV/2021/02-22/EMFAF_consolidated_clean_EN.pdf. Acest text este în așteptarea unei revizuii juridice și a adoptării finale de către Consiliu și Parlamentul European.

⁸ În conformitate cu articolul 23 din Regulamentul privind FEAMPA (textul acordului politic, cf. notei de subsol 7), sprijinul pentru acvacultură în cadrul FEAMPA trebuie să fie coerent cu planurile strategice naționale multianuale pentru dezvoltarea acvaculturii.

Îndeplinirea acestei viziuni va necesita abordarea diferitelor provocări și oportunități ale sectorului acvaculturii din UE pentru a atinge următoarele obiective interdependente:

- (1) consolidarea rezilienței și competitivității;
- (2) participarea la tranziția verde;
- (3) asigurarea acceptării sociale și a informării consumatorilor și
- (4) îmbunătățirea cunoștințelor și a inovării.

Prezenta comunicare oferă orientări generale privind abordarea acestor provocări și oportunități. Anexa la prezenta comunicare propune, de asemenea, acțiuni specifice ale Comisiei, ale statelor membre ale UE și ale Consiliului consultativ pentru acvacultură în vederea realizării de progrese în toate domeniile identificate.

Ori de câte ori este necesar, prezenta comunicare va face trimitere la provocările și oportunitățile specifice din sectorul conchilioculturii⁹ și al acvaculturii în ape dulci¹⁰, datorită caracteristicilor lor specifice. Ca o continuare a Strategiei „De la fermă la consumator”, Comisia lucrează, de asemenea, la o inițiativă separată și specifică pentru a sprijini producția, consumul în condiții de siguranță și utilizarea inovatoare a algelor. Această inițiativă va viza provocările și oportunitățile legate de cultura algelor și va propune acțiuni concrete¹¹.

Prezenta comunicare a fost elaborată în strânsă consultare cu statele membre ale UE și cu părțile interesate, în special cu cele reprezentate în Consiliul consultativ pentru acvacultură. De asemenea, aceasta ia în considerare rezultatele unei consultări publice¹². În plus, prezenta comunicare ține seama de opiniile exprimate de Parlamentul European cu privire la dezvoltarea acvaculturii în UE¹³.

2.1. Consolidarea rezilienței și competitivității

⁹ Producția de crustacee în UE se bazează în principal pe moluște, și anume midii, stridii și scoici. Creșterea moluștelor în UE este, în cea mai mare parte, o activitate tradițională de acvacultură, bazată pe familie și cu utilizarea intensivă a forței de muncă, care este pe deplin integrată în peisajul local.

¹⁰ Acvacultura în ape dulci este un instrument deosebit de adecvat pentru producția de alimente durabile în regiunile fără ieșire la mare și oferă, de asemenea, locurile de muncă atât de necesare. În UE, unele dintre principalele specii de apă dulce includ crapul comun, păstrăvul-curcubeu și speciile emergente, cum ar fi lupul-de-mare și șalăul. Iazurile de pământ rămân instalația de producție cel mai des utilizată, însă bazinele de creștere și alte sisteme de apă curgătoare, cuștile, țarcurile și bazinele sunt, de asemenea, utilizate pe scară largă. Unele tipuri de acvacultură în ape dulci (în special, acvacultura în iazuri) pot oferi servicii ecosistemice dacă sunt bine gestionate și sunt adesea legate de cultură și tradiție. Sistemele de reutilizare a apei (sisteme de acvacultură cu recirculare) sunt utilizate mai rar din cauza nivelului ridicat de investiții necesare, dar este probabil ca acestea să devină mai frecvente în viitor datorită beneficiilor lor evidente.

¹¹ În conformitate cu Strategia „De la fermă la consumator”, Comisia va „stabilii un sprijin bine direcționat pentru industria algelor, întrucât algele trebuie să devină o sursă importantă de proteine alternative pentru un sistem alimentar durabil și pentru securitatea alimentară globală”.

¹² În perioada iulie-octombrie 2020 a avut loc o consultare publică. Aceste noi orientări strategice iau, de asemenea, în considerare rezultatele evaluării intermediare a metodei deschise de coordonare (a se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei: https://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/docs/swd-2020-6_en.pdf), schimb de experiență în contextul metodei deschise de coordonare și al rezultatelor proiectelor finanțate de UE.

¹³ Rezoluția Parlamentului European din 12 iunie 2018 intitulată „Către un sector durabil și competitiv al acvaculturii europene: situația actuală și provocări viitoare” (2017/2118 (INI)).

Există două condiții favorizante esențiale pentru ca sectorul acvaculturii din UE să se dezvolte ca un sector rezilient și competitiv: accesul la spațiu și apă; și un cadru de reglementare și administrativ transparent și eficient. În evaluarea intermediară a metodei deschise de coordonare¹⁴ s-a concluzionat că, în pofida progreselor înregistrate în unele state membre de la adoptarea orientărilor strategice din 2013, sunt necesare eforturi suplimentare în ambele domenii. În ceea ce privește reziliența, două aspecte reprezintă o provocare deosebită pentru sectorul acvaculturii: gestionarea riscurilor legate de sănătatea animală și umană (în special, dar nu exclusiv, în creșterea moluștelor) și impactul schimbărilor climatice. În special pentru acvacultura în ape dulci, prădătorii și seceta¹⁵ reprezintă, de asemenea, o provocare în ceea ce privește rentabilitatea¹⁶. Organizarea producătorilor și a piețelor, precum și controlul și combaterea fraudei, sunt, de asemenea, instrumente importante pentru a asigura reziliența și competitivitatea sectorului acvaculturii din UE. În cele din urmă, sectorul poate fi, de asemenea, mai competitiv prin diversificarea în continuare a producției din acvacultura UE și prin adăugarea de valoare produselor de acvacultură.

2.1.1. Accesul la spațiu și apă

Apa devine o resursă limitată din cauza schimbărilor climatice. De asemenea, există o concurență din ce în ce mai mare atât pentru spațiu, cât și pentru accesul la apă între diferitele activități economice, inclusiv acvacultura. Amenajarea coordonată a teritoriului, cu implicarea timpurie a părților interesate relevante, este, prin urmare, esențială. Această amenajare a teritoriului poate asigura alocarea spațiului și a apei între diferite activități, protejând în același timp ecosistemele. Statele membre ale UE au înregistrat deja unele progrese în ceea ce privește integrarea activităților de acvacultură în planurile lor de amenajare a spațiului maritim, în conformitate cu Directiva privind amenajarea spațiului maritim¹⁷. Cu toate acestea, multe dintre aceste planuri sunt abia pe cale să intre în vigoare, iar rezultatele lor în ceea ce privește acvacultura rămân a fi analizate. În plus, sunt necesare progrese suplimentare în ceea ce privește alte aspecte ale amenajării spațiului și accesului la apă pentru activitățile de acvacultură.

Amenajarea coordonată a teritoriului ar trebui să cuprindă nu numai acvacultura marină, inclusiv apele de tranziție (salmastre), ci și acvacultura în ape dulci, precum și acvacultura terestră (sisteme de acvacultură cu recirculare, RAS). De asemenea, ar trebui să anticipeze dezvoltarea acvaculturii offshore, acolo unde condițiile naturale o permit¹⁸. Ar trebui să se acorde o atenție deosebită dezvoltării acvaculturii cu un impact mai redus asupra mediului (cum ar fi combinarea anumitor tipuri de creștere pentru a

¹⁴ A se vedea nota de subsol 121.

¹⁵ Seceta poate pune în pericol viabilitatea fermelor de apă dulce, care, spre deosebire de fermele agricole, nu se bazează întotdeauna pe compensații pentru acest tip de situație.

¹⁶ Pentru mai multe detalii cu privire la acvacultura în ape dulci din UE, a se vedea studiul EUMOFA (<https://www.eumofa.eu/documents/20178/442176/Freshwater+aquaculture+in+the+EU.pdf>) și profilurile de țară (<https://www.eumofa.eu/documents/20178/442176/Country+profiles.pdf>).

¹⁷ Directiva 2014/89/UE de stabilire a unui cadru pentru amenajarea spațiului maritim.

¹⁸ În sensul prezentelor orientări, „acvacultură offshore” înseamnă acvacultura localizată la o distanță de peste 2 km de coastă, la adâncimi ale apei mari de 50 m, cu înălțimi ale valurilor de 5 m sau mai mult, hule de ocean, vânturi variabile și curenți oceanici puternici, în locuri expuse (în largul mării, de exemplu, cu o deschidere de 180 de grade sau mai mult), unde există o cerință pentru operațiuni la distanță, hrănire automată și unde poate fi necesară monitorizarea de la distanță a sistemelor de operare (definiție în contextul atelierului FAO din 2010 „Extinderea mariculturii și mai mult în larg. Provocări tehnice, spațiale și de guvernare”).

reduce și mai mult emisiile de nutrienți și de materii organice în mediu) și integrării activităților de acvacultură adecvate (în special a celor care oferă servicii ecosistemice) în zonele protejate, cum ar fi zonele Natura 2000. Amenajarea teritoriului ar trebui să asigure întotdeauna punerea în aplicare a legislației UE relevante și să pună la dispoziție zone speciale pentru acvacultura ecologică și producția de moluște¹⁹. Amenajarea ar trebui să țină seama, de asemenea, de adaptarea acvaculturii la schimbările climatice, precum și de potențialul anumitor tipuri de acvacultură de a atenua impactul schimbărilor climatice (de exemplu, captarea carbonului sau conservarea ecosistemelor care oferă protecție împotriva fenomenelor meteorologice extreme).

Amenajarea teritoriului ar trebui să se bazeze pe desemnarea zonelor adecvate pentru acvacultură printr-un proces care implică coordonarea între diferitele autorități relevante de la diferite niveluri. Acest proces ar trebui să înceapă cu cartografierea zonelor de acvacultură existente și potențiale într-un mod care să fie în concordanță cu planificarea ecologică existentă (inclusiv planurile de management al bazinelor hidrografice). O astfel de cartografiere ar trebui să includă un proces de identificare a potențialului de refacere a instalațiilor de acvacultură abandonate sau de transformare a instalațiilor industriale existente în instalații de acvacultură. De asemenea, ar trebui să încerce să promoveze sinergii între diferitele activități și utilizări multiple ale spațiului, cum ar fi încurajarea dezvoltării acvaculturii în combinație cu dezvoltarea energiei eoliene offshore.

Desemnarea zonelor adecvate pentru acvacultură ar trebui să se bazeze pe criterii și instrumente clare și transparente pentru identificarea de noi zone. Printre aceste instrumente se numără: (i) evaluarea impactului asupra ecosistemului printr-o evaluare strategică a impactului; (ii) stabilirea unor cerințe de calitate a apei (în special pentru creșterea moluștelor); (iii) evaluarea sinergiilor potențiale și a conflictelor cu alte activități; (iv) determinarea „pragului maxim” al zonei²⁰ și (v) definirea distanței necesare între siturile de acvacultură și sursele de poluare. Desemnarea ar trebui să fie însoțită de instituirea unui mecanism adecvat pentru: (i) monitorizarea și colectarea datelor privind impactul activităților de acvacultură asupra mediului; și (ii) monitorizarea calității apei (în special pentru suprafețele utilizate pentru creșterea moluștelor).

2.1.2. Cadrul de reglementare și administrativ

Complexitatea sistemelor naționale de acordare a licențelor și lipsa de previzibilitate a calendarului și a rezultatelor procedurilor de acordare a licențelor sunt încă semnalate de sectorul acvaculturii din UE ca fiind bariere importante în calea creșterii economice. Procedurile de acordare a licențelor pot fi deosebit de împovărătoare pentru IMM-uri. Provocările constau atât în cadrul de reglementare complex al sectorului, cât și în necesitatea de a implica mai multe autorități în procesul de acordare a licențelor. În plus, preocupările legate de impactul activităților de acvacultură asupra mediului sau asupra

¹⁹ Pentru moluște, disponibilitatea apei de bună calitate este esențială, deoarece apa poate acumula substanțe nocive care pot compromite viabilitatea și calitatea sanitară a moluștelor. Există în vigoare acte legislative ale UE care garantează o bună calitate a apei pentru moluștele bivalve.

²⁰ Pragul maxim în acvacultură este definit ca fiind biomasa maximă a unei specii de crescătorie care poate fi susținută fără a depăși impactul maxim acceptabil asupra stocului de crescătorie și asupra mediului său.

altor activități economice conduc adesea la proceduri de recurs, ceea ce întârzie și mai mult procesul de obținere sau de reînnoire a unei licențe.

Cele mai importante elemente pentru abordarea acestor probleme, asigurând, în același timp, luarea în considerare în mod corespunzător a aspectelor de mediu în cadrul procedurilor de acordare a licențelor, sunt următoarele:

- Simplificarea — și armonizarea, acolo unde este posibil — a legislației și a orientărilor administrative privind acvacultura. În mod ideal, această simplificare ar trebui realizată prin adoptarea unui singur act legislativ național care să cuprindă toate aspectele relevante. Această legislație ar trebui să stabilească proceduri și termene clare pentru tratarea cererilor de noi licențe sau de reînnoire a licențelor.
- Înființarea, ori de câte ori este posibil, a unei entități naționale unice în domeniul acvaculturii, care să reunească toate diferitele autorități relevante cu responsabilități în domeniul acvaculturii. Această entitate ar avea rolul de a facilita și de a coordona activitatea acestor autorități în ceea ce privește planificarea, acordarea de licențe și monitorizarea activităților de acvacultură. Entitatea ar trebui să implice părțile interesate relevante pentru a discuta și a integra punctele lor de vedere în timp util. În cazurile în care responsabilitatea pentru acvacultură este, de asemenea, asumată la nivel subnațional, trebuie încurajată crearea unei structuri naționale care să reunească autorități și entități regionale/locale.
- Instituirea unui sistem de tip „ghișeu unic” pentru licențele pentru acvacultură, care să faciliteze atât transparența procesului de acordare a licențelor, cât și interacțiunea dintre solicitant și autoritățile decizionale.
- Desemnarea zonelor adecvate pentru acvacultură în conformitate cu principiile menționate în secțiunea 2.1.1 de mai sus.
- Prevederea unor licențe pe termen mai lung, cu monitorizare periodică și sancțiuni pentru neconformitate (care ar putea include revocarea licenței). Condițiile de acordare a licențelor ar trebui să includă o obligație de monitorizare și raportare a datelor, în special a datelor necesare în temeiul legislației naționale și a UE relevante.

Progresele înregistrate de statele membre ale UE în abordarea acestor aspecte ar răspunde, de asemenea, preocupărilor producătorilor din sectorul acvaculturii din UE cu privire la lipsa unor condiții de concurență echitabile pentru activitățile de acvacultură din UE, din cauza diferențelor dintre statele membre ale UE în ceea ce privește sarcina de obținere a licențelor pentru noile ferme.

2.1.3. Sănătatea animală și sănătatea publică

În pofida legislației UE privind sănătatea animalelor acvatice²¹ și a cercetării finanțate de UE în acest domeniu, bolile infecțioase rămân o constrângere foarte importantă asupra productivității acvaculturii²². Aceste boli reprezintă, de asemenea, o problemă pentru bunăstarea animalelor. Provocările care trebuie încă abordate în acest domeniu sunt:

- lipsa unor bune practici și tehnologii de creștere adaptate fiecărei specii de acvacultură;
- necesitatea de a preveni mai bine bolile și infestarea cu paraziți și, prin urmare, de a reduce nevoia de medicamente de uz veterinar;
- necesitatea de a reduce utilizarea produselor farmaceutice, inclusiv a substanțelor antimicrobiene și a substanțelor antiparazitare, care pot dăuna mediului sau pot contribui la rezistența la antimicrobiene;
- lacunele în materie de cercetare (inclusiv cu privire la microbiomul peștilor, impactul potențial al schimbărilor climatice asupra sănătății peștilor și impactul stresului asupra sistemului imunitar al peștilor);
- disponibilitatea redusă a anumitor medicamente de uz veterinar (inclusiv vaccinuri) destinate utilizării la animalele acvatice²³;
- lipsa unor coduri de bune practici pentru depistarea timpurie, prevenirea și controlul bolilor animalelor acvatice care nu sunt enumerate în legislația UE relevantă;
- necesitatea unei investigații mai coerente și mai aprofundate a bolilor animalelor acvatice în anumite state membre ale UE și în anumite sectoare; și
- gestionarea norovirusurilor în sectorul creșterii moluștelor, care reprezintă nu numai o amenințare la adresa sănătății publice, ci pune în pericol și viabilitatea economică a fermelor de moluște²⁴.

2.1.4. Adaptarea la schimbările climatice și atenuarea efectelor acestora

Sectorul acvaculturii va trebui să se adapteze la numeroasele efecte perturbatoare ale schimbărilor climatice și să își îmbunătățească reziliența. Strategia UE privind adaptarea la schimbările climatice și strategiile/planurile naționale oferă responsabililor cu elaborarea politicilor un cadru care le permite să se asigure că pun în aplicare măsuri

²¹ Legislația aplicabilă în domeniul sănătății animale include: Regulamentul (UE) 2016/429 privind bolile transmisibile ale animalelor („Legea privind sănătatea animală”), aplicabil începând cu 21 aprilie 2021, și actualul cadru juridic privind produsele medicinale veterinare și furajele medicamentate (Directiva 2001/82/CE, Regulamentul (CE) nr. 726/2004 și Directiva 90/167/CEE), care va fi înlocuit de Regulamentul (UE) 2019/6 privind produsele medicinale veterinare și de Regulamentul (UE) 2019/4 privind furajele medicamentate, aplicabile de la 28 ianuarie 2022.

²² Acest lucru este valabil în special în cazul creșterii moluștelor. În ultimii ani, s-a observat un număr tot mai mare de cazuri de mortalitate asociate cu agenții patogeni, ceea ce a afectat în mod grav sustenabilitatea fermelor de moluște. Creșterea moluștelor este, de asemenea, amenințată de proliferarea algelor dăunătoare, de poluarea marină și de impactul schimbărilor climatice.

²³ Noul Regulament (UE) 2019/6 privind produsele medicinale veterinare va contribui la creșterea disponibilității medicamentelor de uz veterinar pentru acvacultură și va oferi stimulente pentru inovare.

²⁴ Sunt necesare noi cunoștințe și tehnici inovatoare pentru a contribui la combaterea bolilor care afectează moluștele bivalve, cum ar fi norovirusul.

cuprinzătoare și eficiente de adaptare la schimbările climatice²⁵. Strategiile de adaptare sectoriale specifice ar trebui să vizeze în mod specific sectorul acvaculturii²⁶. În același timp, trebuie redusă la minimum orice eventuală contribuție negativă a acvaculturii la schimbările climatice. Consumul de energie și emisiile de carbon generate de producție, transport și prelucrare trebuie reduse cât mai mult posibil.

Dar acvacultura are, de asemenea, un mare potențial de atenuare a schimbărilor climatice. Atunci când fac obiectul unui cadru adecvat, anumite tipuri de acvacultură, cum ar fi cultivarea algelor marine și a moluștelor, pot furniza servicii de atenuare a schimbărilor climatice (cum ar fi sechestrarea carbonului²⁷) sau servicii de adaptare la schimbările climatice (cum ar fi protecția costieră bazată pe natură). Alte tipuri de acvacultură, atunci când sunt gestionate în mod corespunzător, pot contribui la conservarea ecosistemelor, cum ar fi iazurile sau zonele umede. Aceste ecosisteme oferă protecție împotriva efectelor schimbărilor climatice, cum ar fi creșterea nivelului mării și inundațiile. Acest tip de acvacultură ar trebui promovat.

2.1.5. Organizațiile de piață și de producători

Situația cu care se confruntă sectorul acvaculturii din cauza epidemiei de COVID-19 a demonstrat valoarea organizațiilor de producători (OP) pentru acțiuni colective, în special pentru micii producători. Organizațiile de producători oferă mai multă putere de negociere în relațiile cu prelucrătorii și comercianții cu amănuntul. Acestea permit, de asemenea, partajarea resurselor și utilizarea unor servicii comune (de exemplu, consiliere, campanii de promovare) care, în caz contrar, ar fi prea costisitoare pentru producătorii individuali. În plus, organizațiile de producători facilitează gestionarea colectivă și/sau inițiativele de autoreglementare între producători. În timp ce organizațiile de producători îi pot ajuta pe aceștia să se organizeze, organizațiile intersectoriale permit o mai bună integrare a actorilor de-a lungul lanțului valoric. Acestea facilitează, de asemenea, inițiativele de autoreglementare între producători, prelucrători și comercianți cu amănuntul. Organizațiile intersectoriale contribuie, de asemenea, la punerea în aplicare și controlul cerințelor de etichetare.

În pofida sprijinului pus la dispoziția organizațiilor de producători recunoscute și a organizațiilor intersectoriale prin intermediul Fondului european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM) (în special, sprijinul acordat planurilor lor de producție și de

²⁵ O nouă strategie a UE privind adaptarea la schimbările climatice a fost adoptată la 24.2.2021.

²⁶ Proiectele finanțate de UE au consolidat baza de cunoștințe pentru conceperea unor măsuri cu impact puternic în materie de adaptare la schimbările climatice în diferite sectoare de politică, inclusiv în acvacultură. Multe dintre constatările acestor proiecte și alte informații utile sunt disponibile publicului pe platforma web Climate-ADAPT. Climate-ADAPT este un „ghișeu unic” pentru adaptarea la schimbările climatice, instituit în comun de Comisie și de Agenția Europeană de Mediu (AEM). Informații despre sectorul marin și pescăresc sunt disponibile la adresa <https://climate-adapt.eea.europa.eu/eu-adaptation-policy/sector-policies/marine-and-fisheries>.

²⁷ Strategia „De la fermă la consumator” se referă la noua inițiativă a UE privind sechestrarea carbonului în solurile agricole dezvoltată în temeiul Pactului climatic european, precum și la cadrul de reglementare pentru certificarea eliminărilor de dioxid de carbon care urmează să fie elaborat de Comisie. Acvacultura care oferă servicii de captare a carbonului ar trebui luată în considerare în acest context pentru a oferi stimulentele necesare pentru dezvoltarea acestui tip de acvacultură. Promovarea acvaculturii cu servicii de atenuare a schimbărilor climatice ar putea fi, de asemenea, luată în considerare în contextul contribuțiilor stabilite la nivel național (CSN) în temeiul Acordului de la Paris privind schimbările climatice.

comercializare²⁸), au fost înființate doar un număr limitat de organizații de producători²⁹. Crearea de organizații de producători ar fi deosebit de utilă pentru creșterea puterii de negociere în cadrul lanțului de aprovizionare cu alimente a producătorilor de moluște și specii de apă dulce din sectorul acvaculturii. Acești producători tind, în general, să fie întreprinderi mai mici care își vând produsul întreg și nu beneficiază de integrarea pe verticală cu prelucrătorii și comercianții cu amănuntul.

Producătorii din sectorul acvaculturii și-au exprimat îngrijorarea cu privire la dificultatea, în special pentru micii producători, de a înființa o organizație de producători și de a obține recunoașterea acesteia în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1379/2013 privind organizarea comună a piețelor în sectorul produselor pescărești și de acvacultură (Regulamentul privind OCP). Această dificultate se datorează în principal mijloacelor financiare necesare și obstacolelor administrative. Pentru a facilita recunoașterea organizațiilor de producători și a altor organizații profesionale și pentru a extinde normele acestora la nemembri, Comisia a pregătit un document de orientare fără caracter obligatoriu³⁰. De asemenea, Comisia susține în permanență acest sector prin sprijin metodologic, participare și schimburi în cadrul reuniunilor tehnice.

2.1.6. Controlul

Un alt aspect important în asigurarea sustenabilității și rentabilității acvaculturii din UE este controlul adecvat exercitat de către fiecare stat membru asupra produselor de acvacultură de-a lungul lanțului de aprovizionare (de la capturare/recoltare până la vânzarea cu amănuntul, inclusiv transportul), în conformitate cu Regulamentul UE privind controlul pescuitului³¹. Obligațiile în materie de trasabilitate permit cunoașterea originii produselor de acvacultură și combaterea fraudei. Propunerea Comisiei pentru un nou regulament privind controlul pescuitului³² extinde obligațiile de trasabilitate la toate produsele de acvacultură, inclusiv la produsele prelucrate și la produsele importate din țări din afara UE. Prin urmare, trasabilitatea este, de asemenea, un instrument valoros pentru a asigura condiții de concurență echitabile pe piața UE.

2.1.7. Diversificarea și valoarea adăugată

Sectorul acvaculturii din UE are încă un mare potențial de diversificare, nu numai în ceea ce privește creșterea de noi specii promițătoare (în special, diversificarea către specii fără aport de hrană, situate la un nivel trofic scăzut, având o amprentă de mediu mai redusă), ci și în ceea ce privește metodele de producție (de exemplu, policultura în cazul acvaculturii în iazuri, acvacultura multitrofică integrată). De asemenea, este important să se lucreze mai mult la prelucrarea și ambalarea produselor de acvacultură

²⁸ Sprijinul pentru planurile de producție și de comercializare ale organizațiilor de producători este obligatoriu în cadrul FEPAM. Planurile de producție și de comercializare vor continua să fie eligibile pentru sprijin în cadrul noului FEAMPA, dar pe bază voluntară.

²⁹ În prezent, există 32 de organizații de producători din domeniul acvaculturii recunoscute și nicio organizație transnațională. A se vedea <https://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/list-of-recognised-producer-organisations-and-associations-of-producer-organisations.pdf>. Există și alte modalități de organizare a producătorilor care nu sunt recunoscute în temeiul Regulamentului privind OCP (de exemplu, asocierea producătorilor în jurul unei etichete de calitate).

³⁰ A se vedea https://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/docs/body/guidance-document-on-implementation-of-professional-organisations_en.pdf.

³¹ A se vedea Regulamentul (CE) nr. 1224/2009 al Consiliului.

³² COM/2018/368 final.

pentru a oferi noi produse cu valoare adăugată (de exemplu, fileuri și produse gata de utilizare), care sunt atractive pentru consumatorii mai tineri. Acest lucru este deosebit de important pentru formele mai tradiționale de acvacultură de crustacee și acvacultură în ape dulci. Un alt instrument important pentru promovarea valorii produselor de acvacultură din UE este utilizarea sistemelor de calitate și a etichetelor (sub rezerva unui control adecvat pentru a le proteja credibilitatea), inclusiv a indicațiilor geografice³³. Promovarea acvaculturii sustenabile a UE ca un exemplu de producție locală legată de circuite alimentare scurte joacă, de asemenea, un rol important în diversificarea și creșterea valorii adăugate a producției din acvacultura UE.

Diversificarea geografică ar trebui, de asemenea, promovată. Statele membre în care acvacultura rămâne un sector marginal ar trebui să exploreze și să dezvolte în continuare potențialul pe care îl oferă acvacultura în ceea ce privește aprovizionarea sustenabilă cu alimente și furaje și crearea de întreprinderi și locuri de muncă sustenabile alternative, în special în zonele îndepărtate în care opțiunile în materie de locuri de muncă sunt limitate.

2.2. Participarea la tranziția verde

Sectorul acvaculturii din UE, ca și alte sectoare ale economiei UE, trebuie să participe la tranziția verde stabilită de Pactul verde european. Acest sector joacă un rol deosebit în ceea ce privește contribuția la tranziția către sisteme alimentare sustenabile, dar și la dezvoltarea bioeconomiei și a economiei circulare (prin utilizarea resurselor acvatice regenerabile), precum și la inversarea declinului biodiversității, printre altele, prin reducerea poluării. În plus, trecerea către o sustenabilitate competitivă (după cum se subliniază în Strategia „De la fermă la consumator”), și anume posibilitatea de a face din sustenabilitate caracteristica distinctivă a UE, oferă sectorului o oportunitate economică semnificativă, în special având în vedere atenția din ce în ce mai mare acordată de public amprentei ecologice a produselor de pe piață și bunăstării animalelor.

2.2.1. Performanța de mediu

Acvacultura necesită condiții de mediu bune, cum ar fi o bună calitate a apei. Prin urmare, combaterea poluării apei de către statele membre ale UE, în conformitate cu obiectivul ambițios de reducere la zero a poluării definit în Pactul verde european, are o importanță deosebită pentru acvacultură³⁴. Atunci când este gestionată în mod corespunzător, acvacultura poate fi, de asemenea, o metodă de producție a proteinelor cu o amprentă de carbon și de mediu mai mică decât alte tipuri de creștere. În plus, anumite forme de acvacultură (de exemplu, creșterea moluștelor, acvacultura în iazuri și zone umede și creșterea algelor și a altor nevertebrate), atunci când sunt gestionate în mod corespunzător, pot oferi numeroase servicii ecosistemice. Aceste servicii includ absorbția excesului de nutrienți și de materie organică din mediu sau conservarea și refacerea ecosistemelor și a biodiversității.

³³ A se vedea Regulamentul (UE) nr. 1151/2012 privind sistemele din domeniul calității produselor agricole și alimentare. Conform Strategiei „De la fermă la consumator”, Comisia „va consolida cadrul legislativ privind indicațiile geografice (IG) și, după caz, va include criterii specifice de durabilitate”.

³⁴ Viitorul Plan de acțiune privind reducerea la zero a poluării va consolida acțiunile de combatere a poluării apei.

Legislația UE în domeniul mediului și legislația națională de punere în aplicare au stabilit cadrul de reglementare pentru acvacultura din UE. Acest cadru asigură atenuarea impactului pe care activitățile de acvacultură îl pot avea asupra mediului (fie în ceea ce privește amprenta de carbon, efluenții, deșeurile, fie alte efecte asupra ecosistemelor marine și de apă dulce), precum și faptul că activitățile de acvacultură nu dăunează în mod semnificativ ecosistemelor sau biodiversității³⁵. Documentele de orientare ale Comisiei³⁶ și jurisprudența Curții Europene de Justiție³⁷ clarifică aplicarea acestei legislații în sectorul acvaculturii. Cu toate acestea, cerințele prevăzute de legislația UE nu sunt întotdeauna clare pentru toți actorii³⁸, iar interpretarea legislației UE de către statele membre ale UE nu pare să fie uniformă, subminând condițiile de concurență echitabile pentru producătorii din sectorul acvaculturii din UE. În plus, punerea în aplicare a legislației relevante a UE este adesea partajată între diferite entități administrative sau niveluri de guvernare, care ar putea să nu asigure întotdeauna o cooperare suficientă sau să aibă nivelul necesar de expertiză în acest sector. Prin urmare, sunt necesare eforturi suplimentare pentru a asigura o punere în aplicare mai uniformă și mai coerentă a cadrului de reglementare în domeniul mediului.

În special, complexitatea legislației UE în vigoare pentru a garanta o bună calitate a apei pentru moluștele bivalve creează confuzie. Ar fi bine ca această legislație să fie clarificată și să fie mai bine legată de alte acte legislative relevante ale UE. În mod special, este necesară o mai mare claritate în ceea ce privește diferențele în materie de cerințe (în ceea ce privește clasificarea zonelor de recoltare, anchetele sanitare, registrele zonelor protejate etc.)³⁹.

³⁵ În special, următoarele acte legislative se aplică acvaculturii, printre alte activități: Directiva-cadru privind apa (Directiva 2000/60/CE); Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin” (Directiva 2008/56/CE); Decizia privind starea ecologică bună (Decizia 2017/848/CE); planurile privind gestionarea bazinelor hidrografice; Directiva privind păsările și Directiva privind habitatele (Directiva 2009/147/CE și Directiva 92/43/CEE); Directiva privind emisiile industriale (Directiva 2010/75/UE); Regulamentul privind utilizarea în acvacultură a speciilor exotice și a speciilor absente la nivel local [Regulamentul (CE) nr. 708/2007] și Regulamentul privind speciile invazive [Regulamentul (UE) nr. 1143/2014]; Directiva privind evaluarea de mediu (Directiva 2011/92/UE) și Directiva privind evaluarea strategică a impactului (Directiva 2001/42/CE). În plus, legislația specifică privind producția ecologică promovează, prin certificare și etichetare, acvacultura care respectă cerințe de producție mai stricte privind impactul asupra mediului și bunăstarea animalelor, precum și utilizarea limitată și reglementată a factorilor de producție externi.

³⁶ A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei privind aplicarea Directivei-cadru privind apa și a Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin” în cazul acvaculturii (https://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/docs/body/swd-2016-178_en.pdf) și orientările privind acvacultura și Natura 2000 (<https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/Aqua-N2000%20guide.pdf>).

³⁷ De exemplu, hotărârea CJUE în cauza Weser (cauza C-461/13 Bund/Germania, Rec., 2015, p. I-433) referitoare la interpretarea Directivei-cadru privind apa.

³⁸ Conform evaluării intermediare a metodei deschise de coordonare, orientările Comisiei privind aplicarea legislației UE în sectorul acvaculturii nu sunt suficient cunoscute de către toți actorii relevanți. Producătorii din sectorul acvaculturii în ape dulci, în special, susțin că nu este întotdeauna bine înțeles modul de punere în aplicare a cerințelor de producție în siturile Natura 2000 și consideră că aplicarea cerințelor Directivei-cadru privind apa reprezintă o provocare.

³⁹ Legislația aplicabilă este Regulamentul (UE) 2017/625 privind controalele oficiale și Directiva-cadru privind apa. Regulamentul privind controalele oficiale impune autorităților competente ale statelor membre să desfășoare un amplu program de control oficial în vederea monitorizării moluștelor bivalve vii din apele lor de recoltare. Rezultatele acestui program sunt utilizate pentru a stabili dacă o zonă ar trebui să fie deschisă sau închisă pentru recoltare în funcție de nivelurile de contaminanți microbiologici și chimici, inclusiv de biotoxine marine. Pe de altă parte, Directiva-cadru privind apa impune autorităților competente ale statelor membre să asigure protecția specială a apelor pentru producția de moluște.

Performanța de mediu a sectorului acvaculturii din UE poate fi îmbunătățită în continuare. Acest lucru se poate realiza prin: (i) asigurarea faptului că legislația în domeniul mediului este aplicată și că obiectivele acesteia sunt îndeplinite; (ii) atenuarea în continuare a impactului acvaculturii; și (iii) promovarea acvaculturii cu impact mai redus asupra mediului și a acvaculturii care oferă servicii ecosistemice. Pentru a realiza acest lucru, ar trebui abordate următoarele aspecte:

- Utilizarea abordărilor bazate pe ciclul de viață în evaluarea impactului pe care sectorul acvaculturii din UE îl are asupra mediului;
- Asigurarea unor sisteme de furajare durabile. Aceasta înseamnă utilizarea unor ingrediente furajere obținute într-un mod care respectă în cea mai mare măsură ecosistemele și biodiversitatea și care, în același timp, sunt adecvate pentru a asigura sănătatea și bunăstarea animalelor. Aceasta înseamnă, de asemenea, limitarea dependenței producătorilor de furaje de făina de pește și de uleiul de pește provenite din stocuri sălbatice (de exemplu, utilizarea unor ingrediente proteice alternative, cum ar fi algele sau insectele sau deșeurile provenite din alte industrii). Aceasta include, de asemenea, utilizarea suplimentelor furajere și a sistemelor eficiente de gestionare a furajelor.
- Dezvoltarea de soluții pentru reducerea utilizării produselor veterinare și a altor substanțe (de exemplu, agenți antivegetativi), de exemplu prin practici adecvate de creștere).
- În cazul în care este necesar să se utilizeze produse veterinare și alte substanțe, promovarea utilizării celor cu o amprentă de mediu redusă.
- Asigurarea monitorizării ecologice a siturilor de acvacultură, inclusiv a calității apei, a evacuărilor și a emisiilor (de materii organice, nutrienți, materiale plastice, medicamente de uz veterinar, alți poluanți sau orice formă de deșeuri).
- Stabilirea unor practici de gestionare, inclusiv a unei strategii de risc pentru atenuarea impactului (inclusiv a celui legat de orice deversări și emisii), gestionarea prădătorilor și prevenirea cazurilor de specimene scăpate în natură, în special în ceea ce privește potențialul lor impact negativ asupra speciilor și biodiversității locale, inclusiv potențialul lor de a deveni invazive.
- Limitarea contribuției activităților de acvacultură la deșeurile marine.
- Promovarea utilizării surselor regenerabile de energie și creșterea eficienței energetice.
- Punerea în aplicare a unor sisteme de gestionare a deșeurilor care să reducă la minimum amprenta de mediu a activităților de acvacultură.
- Aplicarea unei abordări bazate pe economia circulară, inclusiv utilizarea deșeurilor.

Crescătorii de moluște din UE s-au plâns că statele membre nu pun în aplicare în mod corect Directiva-cadru privind apa în ceea ce privește creșterea moluștelor.

- Promovarea dezvoltării acvaculturii ecologice ⁴⁰ și a altor sisteme de acvacultură cu impact mai redus asupra mediului, cum ar fi: sisteme de acvacultură cu recirculare eficiente din punct de vedere energetic⁴¹, sisteme de acvacultură multitrofică integrată (SAMI), precum și diversificarea către specii de la un nivel trofic inferior (moluște⁴² și alte nevertebrate, alge și pești erbivori).
- Promovarea și valorificarea formelor de acvacultură care oferă servicii ecosistemice, inclusiv în iazuri, zone umede și ape salmastre⁴³.
- Sprijinirea atât a menținerii și îmbunătățirii resurselor genetice acvatice, cât și a utilizării selecției artificiale pentru stocurile de acvacultură⁴⁴.

2.2.2. *Bunăstarea animalelor*

Ar trebui să se acorde mai multă atenție bunăstării peștilor, și aceasta nu numai datorită interesului public tot mai mare pentru produsele pescărești cu un nivel ridicat de bunăstare și a cererii de astfel de produse. Exploatarea peștilor în condiții de bunăstare oferă, de asemenea, beneficii economice pentru industrie, prin reducerea costurilor și îmbunătățirea calității produselor. Legislația UE privind bunăstarea animalelor⁴⁵ include cerințe generale privind exploatarea, transportul și sacrificarea peștilor de crescătorie, iar Regulamentul UE privind producția ecologică⁴⁶ stabilește cerințe mai specifice, cum

⁴⁰Cf. notei de subsol 2. La 25.3.2021, Comisia a adoptat un nou Plan de acțiune pentru dezvoltarea producției ecologice, care prevede totodată măsuri de promovare a acvaculturii ecologice în UE [COM (2021) 141 final].

⁴¹ Sistemele de acvacultură cu recirculare (RAS) sunt sisteme de producție care oferă: un mediu controlat în totalitate pentru pești, utilizarea redusă a apei, controlul complet al bolilor, utilizarea eficientă a terenurilor, strategii optime de hrănire și proximitatea față de piețe. În pofida potențialului important al RAS, până în prezent, această tehnologie pare profitabilă numai pentru „piețele de nișă” destinate produselor cu valoare ridicată (de exemplu, somon, pește-lună și anghilă). RAS se confruntă în continuare cu numeroase provocări: necesitatea unei investiții mari, utilizarea multor tehnologii, nevoia de personal calificat din punct de vedere tehnic, consumul ridicat de energie sau probleme legate de gustul produsului. Cu toate acestea, evoluțiile tehnologice ar putea aborda în curând provocările actuale. A se vedea raportul EUMOFA privind „Sistemele de acvacultură cu recirculare” la adresa <https://www.eumofa.eu/documents/20178/84590/RAS+in+the+EU.pdf>.

⁴² Moluștele se hrănesc prin filtrare și nu trebuie să fie hrănite. Acestea oferă multe alte beneficii mediului, cum ar fi îmbunătățirea calității și a limpezimii apei prin eliminarea particulelor, a excesului de nutrienți, a materialelor organice, a virusurilor și a bacteriilor din coloana de apă. Straturile de moluște asigură funcții ecosistemice critice prin crearea unei structuri și a unor habitate pentru alte specii, cum ar fi crabii, viermii și puietii de pește, care oferă o sursă de hrană pentru pești și alte specii marine. De asemenea, moluștele elimină azotul din mediu care este îndepărtat în momentul recoltării animalelor. Inițiativa privind creșterea albastră a Mării Baltice, finanțată de Interreg, a demonstrat capacitatea de eliminare a azotului pe care o prezintă cultura de midii în șiruri. A se vedea <https://www.interreg-baltic.eu/news-detail/news/new-blue-growth-initiatives-for-the-baltic-sae-region.html>.

⁴³ Iazurile și zonele umede joacă un rol important în reținerea apei și conservarea biodiversității.

⁴⁴ Selecția artificială se bazează pe utilizarea variației naturale (genetice) a trăsăturilor dorite prin selectarea specifică a populațiilor, a tulpinilor, a familiilor sau a indivizilor.

⁴⁵ A se vedea Directiva 98/58/CE a Consiliului privind protecția animalelor de fermă și Regulamentul (CE) nr. 1099/2009 al Consiliului privind protecția animalelor în momentul uciderii. Strategia „De la fermă la consumator” prevede evaluarea și revizuirea legislației existente privind bunăstarea animalelor în 2023, inclusiv în ceea ce privește transportul și sacrificarea animalelor.

⁴⁶ Regulamentul (CE) nr. 889/2008 al Comisiei de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 834/2007 al Consiliului privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice în ceea ce privește producția ecologică, etichetarea și controlul. A fost adoptat un nou regulament, Regulamentul

ar fi nivelurile maxime ale densității efectivelor, restricțiile privind utilizarea luminii artificiale și a oxigenului etc. Sunt necesare măsuri suplimentare pentru ameliorarea bunăstării peștilor, cu accent pe:

- dezvoltarea de bune practici privind bunăstarea peștilor în timpul creșterii, transportului și uciderii;
- stabilirea unor indicatori comuni, validați, specifici speciei și auditabili privind bunăstarea peștilor de-a lungul întregului lanț de producție (inclusiv în ceea ce privește transportul și sacrificarea);
- continuarea cercetării și inovării, în special în ceea ce privește parametrii de bunăstare specifici speciei, inclusiv nevoile nutriționale din diferite sisteme de creștere; și
- furnizarea de cunoștințe și competențe privind bunăstarea peștilor pentru producătorii din sectorul acvaculturii și pentru alți operatori care manipulează pești vii de crescătorie.

2.3. Asigurarea acceptării sociale și a informării consumatorilor

Creșterea acvaculturii din UE și competitivitatea acesteia se bazează în mare măsură pe acceptarea socială și pe recunoașterea beneficiilor și a valorii activităților de acvacultură și a produselor de acvacultură din UE. Există trei factori deosebit de importanți pentru obținerea acestei acceptări: comunicarea privind acvacultura din UE, integrarea acvaculturii UE în comunitățile locale, precum și colectarea și monitorizarea datelor.

2.3.1. Comunicarea cu privire la acvacultura din UE

Este extrem de important să se asigure informații mai precise și transparență cu privire la modul în care se desfășoară activitățile de acvacultură. O percepție negativă a părților interesate de la nivel local cu privire la activitățile de acvacultură, în special impactul acestora asupra mediului și a altor activități economice, reprezintă adesea un obstacol în calea creării de noi instalații pentru acvacultură. Pe de altă parte, beneficiile acvaculturii (cum ar fi furnizarea de locuri de muncă în regiunile îndepărtate, ca sursă de alimente cu emisii scăzute de dioxid de carbon sau oferirea de servicii ecosistemice) sunt în mare măsură necunoscute publicului.

Informațiile sunt, de asemenea, esențiale pentru a satisface cererea tot mai mare a consumatorilor de produse sustenabile⁴⁷. Este important ca toți consumatorii să fie mai conștienți de eforturile depuse de producătorii din UE pentru a permite producției UE să profite de beneficiile unor standarde ridicate de sustenabilitate și calitate. Acest lucru va

(UE) 2018/848 privind producția ecologică și etichetarea producției ecologice, care se va aplica începând cu 1 ianuarie 2022

⁴⁷ În prezent, această cerere este satisfăcută în mare măsură fie prin producția ecologică, fie prin câteva standarde și sisteme de certificare private (adesea costisitoare). Cu toate acestea, în conformitate cu raportul EUMOFA privind acvacultura ecologică a UE, este în continuare necesar să se furnizeze mai multe informații cu privire la sustenabilitatea acvaculturii ecologice în UE (a se vedea https://www.eumofa.eu/documents/20178/84590/Study+report_organic+aquaculture.pdf).

contribui la creșterea competitivității produselor de acvacultură din UE și va asigura, de asemenea, condiții de concurență echitabile cu alte produse de acvacultură care ar putea să nu ofere o sustenabilitate și o calitate echivalente. În cele din urmă, comunicarea va fi necesară pentru a valorifica potențialul unei acvaculturi mai diversificate pentru a răspunde provocărilor identificate în Pactul verde european. Printre aceste provocări se numără sporirea cunoștințelor și creșterea consumului de produse de acvacultură cu o amprentă de mediu mai scăzută, în special a speciilor subexploatate de la un nivel trofic scăzut, cum ar fi algele, crustaceele și alte nevertebrate, precum și peștii erbivori.

Îmbunătățirea informațiilor puse la dispoziția consumatorilor și a publicului cu privire la producția din acvacultură la nivelul UE necesită o combinație de diferite instrumente, în special:

- standarde⁴⁸ de etichetare și de comercializare⁴⁹ (Comisia lucrează la revizuirea standardelor actuale de comercializare pentru produsele pescărești și evaluează posibilitatea definirii unor standarde pentru produsele de acvacultură);
- campanii de informare cu privire la sectorul acvaculturii și producția din acvacultură la nivelul UE care implică comercianții cu amănuntul;
- clarificarea bazei științifice a dezbaterii privind impactul activităților de acvacultură în UE;
- deschiderea în continuare a sectorului către public (deschiderea fermelor pentru vizitatori, inclusiv școli și alte instituții de învățământ, furnizarea mai multor informații privind condițiile de creștere);
- asigurarea unei comunicări strânse și timpurii între autorități și industrie și grupurile părților interesate, inclusiv ONG-urile;
- promovarea utilizării mărcilor și a etichetelor de calitate (sub rezerva unui control adecvat pentru a le proteja credibilitatea), inclusiv a indicațiilor geografice, acoperind, de asemenea, aspectele legate de sustenabilitate; și
- promovarea valorii produselor acvaculturii din UE ca fiind „locale și proaspete” cu circuite alimentare scurte.

2.3.2. Integrarea în comunitățile locale

La fel ca orice altă activitate, extinderea acvaculturii necesită, la rândul său, acceptarea socială (așa-numita „licență socială de funcționare”). După cum s-a menționat mai sus,

⁴⁸ Regulamentul privind OCP stabilește anumite cerințe obligatorii privind informarea consumatorilor. Cu toate acestea, regulamentul nu impune ca metoda de producție a produselor de acvacultură să fie specificată pe produsul final. Acesta stabilește doar obligația de a indica faptul că produsul este „de crescătorie”. Numai produsele obținute din acvacultura ecologică au metode de producție specifice asociate. În plus, Regulamentul privind OCP nu impune furnizarea de informații privind originea produselor de acvacultură prelucrate.

⁴⁹ Regulamentul privind OCP a stabilit standarde comune de comercializare pe care produsele pescărești trebuie să le respecte pentru a intra pe piața UE pentru consumul uman. Cu toate acestea, standardele actuale nu se aplică produselor de acvacultură. Strategia „De la fermă la consumator” prevede revizuirea standardelor de comercializare, inclusiv pentru produsele pescărești și de acvacultură.

percepția asupra activităților de acvacultură rămâne negativă în rândul anumitor părți interesate. Acest lucru se datorează în principal preocupărilor legate de impactul acvaculturii asupra mediului sau de modul în care aceasta intră în conflict cu alte activități economice, cum ar fi pescuitul sau turismul. Este important să se răspundă acestor preocupări prin: (i) asigurarea transparenței și implicarea timpurie a părților interesate locale în planificarea unei activități de acvacultură; și prin (ii) căutarea de sinergii cu activitățile existente (de exemplu, pescuitul, turismul, industria de prelucrare) și zonele protejate. În plus, există un mare potențial de creare a unor lanțuri valorice locale și a unor circuite scurte de aprovizionare, care ar trebui să contribuie la o producție alimentară durabilă din punct de vedere ecologic, economic și social. Experiența acumulată în urma activității grupurilor de acțiune locală în domeniul pescuitului (FLAG)⁵⁰, precum și a proiectelor finanțate în cadrul FEPAM în unele state membre, indică o serie de bune practici în acest domeniu.

2.3.3. Date și monitorizare

Colectarea de date exacte este necesară pentru a asigura planificarea adecvată a activităților de acvacultură. De asemenea, sunt necesare date exacte pentru a evalua și a monitoriza performanța socială, economică și de mediu a sectorului acvaculturii din UE. Transparența și raportarea datelor sunt, de asemenea, importante pentru menținerea încrederii consumatorilor și a altor părți interesate din sector. Există multe obligații de raportare în acest sector în temeiul diferitelor acte legislative ale UE și naționale. Cu toate acestea, datele colectate sunt în cea mai mare parte date socioeconomice privind acvacultura marină sau sănătatea animală și sunt raportate date limitate privind indicatorii de mediu specifici acvaculturii⁵¹. Prin urmare, va fi necesar să se coordoneze mai bine obligațiile de raportare și să se simplifice procedurile de raportare între diferitele servicii. De asemenea, va fi necesar să se ofere statelor membre ale UE orientări mai structurate cu privire la modul de obținere și raportare a datelor. Raportarea datelor ar trebui să se aplice în egală măsură indicatorilor de mediu și să acopere producția din acvacultură dincolo de acvacultura marină⁵².

2.4. Îmbunătățirea cunoștințelor și a inovării

Cunoștințele și inovarea (inclusiv utilizarea tehnologiei digitale) sunt esențiale pentru atingerea celorlalte obiective stabilite pentru sectorul acvaculturii din UE în prezenta comunicare. Acestea sunt deosebit de importante pentru consolidarea rezilienței și a competitivității acvaculturii și pentru asigurarea tranziției verzi a acesteia.

⁵⁰ FARNET (Rețeaua zonelor de pescuit) a elaborat deja un ghid privind integrarea acvaculturii în comunitățile locale (https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/cms/farnet2/library/guide/integrating-aquaculture-within-local-communities_it), precum și un ghid privind economia circulară în zonele de pescuit și de acvacultură (https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/cms/farnet2/library/farnet-guide-17-circular-economy-fisheries-and-aquaculture-areas_en).

⁵¹ Legislația UE în domeniul mediului impune furnizarea de informații cu privire la starea ecosistemelor acvatice și la calitatea apei, dar nu conține obligații de raportare specifice activităților de acvacultură.

⁵² Conform propunerii Comisiei privind noul program multianual al UE pentru colectarea de date în temeiul cadrului de colectare a datelor (care urmează să se aplice începând cu 2022), statele membre vor colecta date socioeconomice privind apa dulce atunci când producția națională din acvacultură în ape dulci depășește anumite praguri (1 % pentru producția UE, 10 % pentru producția națională).

Orizont Europa, viitorul program-cadru al UE pentru cercetare și inovare, oferă o ocazie importantă de a face un pas înainte în acest domeniu. Cercetarea și inovarea în domeniul acvaculturii sustenabile reprezintă o prioritate importantă în cadrul programului Orizont Europa. Sunt necesare măsuri decisive pentru acvacultură pentru a se asigura că cercetarea și inovarea: (i) răspund mai rapid provocărilor și oportunităților actuale și viitoare ale sectorului; (ii) evită duplicarea eforturilor; și (iii) creează sinergii. În special, sunt necesare eforturi suplimentare în următoarele domenii:

- Crearea unui cadru de cooperare care să reunească autorități publice, reprezentanți ai industriei, cercetători și cadre didactice, atât la nivel național, cât și la nivel regional/local. Acest cadru ar trebui să includă dezvoltarea de clustere de inovare pentru o acvacultură sustenabilă⁵³.
- Promovarea dezvoltării și a corelării punctelor forte în materie de cercetare și inovare în toate statele membre și în toate regiunile. Aceasta ar trebui să includă strategii de specializare inteligentă care să vizeze construirea unor lanțuri valorice complete în întreaga UE.
- Promovarea diseminării eficiente a rezultatelor cercetării și inovării către utilizatorii finali din industrie și către publicul larg, precum și exploatarea acestora, inclusiv prin monitorizarea atentă a elaborării și punerii în aplicare a unor planuri solide de diseminare și exploatare a proiectelor finanțate de UE.
- Promovarea complementarității și a sinergiilor între proiectele de cercetare.
- Facilitarea accesului la fondurile UE pentru cercetare și inovare în sectorul acvaculturii, prin furnizarea unei imagini de ansamblu clare a finanțării UE disponibile.

Inovarea în sectorul acvaculturii necesită promovarea investițiilor în soluții inovatoare. Investitorii intră adesea pe teritoriu necunoscut atunci când investesc în inovare. Inițiativa BlueInvest a UE (care promovează, la rândul său, inovarea în domeniul acvaculturii) va continua să reunească investitori și antreprenori. Va fi instituit un instrument financiar cu contribuții din FEAMPA și InvestEU, care va fi disponibil și pentru a sprijini investițiile în activități și tehnologii sustenabile în domeniul acvaculturii. Statele membre ale UE pot utiliza, de asemenea, fonduri în cadrul viitorului FEAMPA pentru a sprijini investițiile în soluții inovatoare în sectorul acvaculturii din UE.

Un sector inovator al acvaculturii necesită totodată dezvoltarea unor competențe adecvate. Acest lucru poate fi realizat prin promovarea programelor de învățământ și a cunoștințelor specializate în domeniul acvaculturii (de exemplu, studii veterinare specializate în domeniul peștilor și programe de formare privind sănătatea peștilor destinate operatorilor din domeniul acvaculturii), precum și prin activități de formare pe tot parcursul vieții pentru fermieri cu privire la abordările inovatoare pentru sectorul acvaculturii.

⁵³ Clusterelor reunesc actori inovatori, cum ar fi universitățile împreună cu IMM-urile. Acest lucru promovează crearea mai multor locuri de muncă și poate contribui la înregistrarea mai multor mărci și brevete internaționale.

3. CONCLUZII

O acvacultură sustenabilă la nivelul UE poate juca un rol important în furnizarea de bunuri publice. Aceste bunuri publice includ: (i) alimente nutritive și sănătoase cu o amprentă de mediu limitată; (ii) dezvoltare economică și oportunități de creare a locurilor de muncă pentru comunitățile costiere și rurale; (iii) reducerea poluării; (iv) conservarea ecosistemelor și a biodiversității; și (v) contribuția la combaterea schimbărilor climatice. Prezenta comunicare stabilește calea de urmat pentru ca acvacultura din UE să devină un sector de referință rezilient, competitiv și un standard global în materie de sustenabilitate și calitate. Pentru a atinge acest obiectiv, este necesar sprijinul tuturor actorilor relevanți (inclusiv al statelor membre ale UE, al industriei acvaculturii din UE și al altor părți interesate, cum ar fi ONG-urile) în punerea în aplicare a prezentelor orientări și a acțiunilor recomandate în anexa la prezenta comunicare. Comisia invită statele membre ale UE să asigure mijloacele adecvate pentru punerea în aplicare a acestor orientări și acțiuni.

Pentru a pune în aplicare orientările, este necesar, de asemenea, să se sprijine tranziția durabilă a sectorului acvaculturii prin asigurarea utilizării eficace și eficiente a fondurilor publice și prin atragerea de investiții private. Anexa la prezenta comunicare conține recomandări pentru acțiuni în acest sens. În special, Comisia invită statele membre ale UE să ia în considerare prioritățile stabilite în prezentele orientări pentru alocarea de sprijin sectorului în cadrul fondurilor UE și naționale.

Pentru a susține punerea în aplicare a acestor orientări de către toate părțile interesate, Comisia va institui un mecanism al UE de asistență pentru acvacultură. Acest mecanism ar trebui să servească drept instrument pentru a ajuta Comisia, statele membre ale UE, industria și alte părți interesate să elaboreze orientări suplimentare și să consolideze cele mai bune practici în domeniile vizate de prezenta comunicare. Mecanismul de asistență va contribui, de asemenea, la punerea în aplicare a acestor orientări și bune practici. Acest mecanism ar trebui să includă o platformă online cu o bază de cunoștințe accesibilă pentru toate părțile interesate (de exemplu, un ghid privind finanțarea din partea UE și o bază de date cu proiecte finanțate de UE în acest sector).

Comisia invită statele membre ale UE să promoveze în mod activ obiectivele și principiile enunțate în prezenta comunicare, în special necesitatea ca acvacultura să se dezvolte într-un mod sustenabil, care să respecte mediul, în contextul: (i) strategiilor privind bazinele maritime; (ii) acordurilor bilaterale; și (iii) participării la forurile internaționale (de exemplu, FAO).

Comisia va efectua, în termen de cel mult patru ani de la publicarea prezentei comunicări, o evaluare a: (i) progreselor înregistrate în elaborarea acțiunilor recomandate în anexă; și (ii) a eficienței acestor acțiuni în ceea ce privește contribuția la realizarea obiectivelor stabilite în aceste noi orientări strategice, cu posibilitatea de a adapta acțiunile în consecință. Până în 2029, va fi efectuată o evaluare a noilor orientări strategice, care va analiza eficiența, eficacitatea, coerența, relevanța și valoarea adăugată europeană a acestora, pentru a furniza o bază de date concrete și a oferi un fundament pentru decizia cu privire la următoarele etape de după 2030.